

Sprawozdanie merytoryczne opisowe z działalności Fundacji „Biblioteka Ekologiczna” w Poznaniu w roku 2016

Fundacja „Biblioteka Ekologiczna” w okresie sprawozdawczym, podobnie jak w latach poprzednich, prowadziła działalność związaną z edukacją ekologiczną, nastawioną w pierwszym rzędzie na uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. Działalność skupiała się na projektach edukacyjno-wystawienniczych, rozwijaniu przyrodniczych zainteresowań dzieci i młodzieży poprzez zajęcia w laboratorium interaktywnym oraz udział w warsztatach terenowych dotyczących bioróżnorodności flory i fauny, na organizowaniu konkursów fotograficznych i pikników przyrodniczych. Fundacja włączyła się również w ochronę i zabezpieczenie życia zwierząt oraz rekultywację zbiorników wodnych w Wielkopolsce. Projekty były realizowane głównie dzięki wsparciu finansowemu ze środków budżetowych Miasta Poznania oraz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu. Fundacja współorganizowała również z Polską Zieloną Siecią regionalne debaty dotyczące projektu „Fundusze europejskie dla zrównoważonego rozwoju w regionach” - dla województwa wielkopolskiego, aktywnie uczestniczyła w spotkaniu edukacyjnym z zakresu ochrony przyrody i środowiska pod hasłem „ZIELONO MI”, organizowanym przez firmę WAGART oraz brała udział w Eko-Forum i Wielkopolskim Dniu Ochrony Środowiska.

I. Projekty finansowane ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu oraz ze środków budżetowych Miasta Poznania

1. Pozaszkolne warsztaty dla dzieci i młodzieży szkolnej z zakresu ochrony przyrody, środowiska i gospodarki wodnej z uwzględnieniem tematyki niskiej emisji i segregacji odpadów

Projekt ten był kontynuacją zajęć prowadzonych w latach ubiegłych. W roku 2016 przedsięwzięcie poszerzono o tematykę niskiej emisji i segregacji odpadów. Działania w ramach przedsięwzięcia promowały ochronę przyrody, w tym siedlisk i gatunków, bioróżnorodność, ochronę środowiska przed odpadami oraz ochronę wód i gospodarkę wodną ze szczególnym uwzględnieniem Wielkopolski. Zajęcia realizowano oddzielnie dla szkół z terenu Poznania i województwa wielkopolskiego. W zajęciach brały udział dzieci i młodzież, sporadycznie także grupy przedszkolne i dzieci przebywające na koloniach. Problematyka prezentowana w ramach przedsięwzięcia poszerzała wiedzę dzieci i młodzieży zdobywaną w szkole, przyczyniając się do zwiększenia zainteresowania uczestników zajęć zagadnieniami związanymi z przyrodą i środowiskiem, z zagrożeniami i koniecznością ich ochrony. Projekt ten składał się z trzech równolegle realizowanych warsztatów: 1) interaktywnych w laboratorium w siedzibie Fundacji, 2) multimedialnych połączonych z wystawami tematycznymi w wynajętej sali wystawienniczej oraz 3) terenowych nad małymi zbiornikami wodnymi i obszarach leśnych. Warsztaty dla dzieci i uczniów przeprowadzono w ilości: 40 godzin zajęć interaktywnych, 60 godzin zajęć terenowych, 40 godzin zajęć multimedialnych, łącznie 140 godzin. Informacje o przedsięwzięciu były dostępne na stronie internetowej Fundacji, a także rozsyłano je drogą mailową do szkół z terenu całej Wielkopolski.

1). Warsztaty interaktywne. Prowadzone były przez dwie godziny na wybrany przez szkołę temat, w grupach od 6 do 16 osób. Najczęściej tematyka warsztatów dotyczyła życia w kropli wody, tajemnic budowy człowieka, poznawania ekologii i biologii ptaków. Ukierunkowane zajęcia warsztatowe, nadzorowane przez prowadzących, pozwalały wyzwać aktywność dzieci i młodzieży w samodzielnym rozpoznawaniu organizmów oraz poznawaniu procesów i zjawisk w przyrodzie. Przeprowadzono łącznie 40 godzin zajęć interaktywnych dla 207 uczestników z terenu Wielkopolski i Poznania.

2). Warsztaty multimedialne. Połączone były z wystawami i realizowano je równoległe z pozostałymi zajęciami. Prowadzono je przez 2 godziny, z reguły dla całych klas – od 15 do 29 uczniów, z wykorzystaniem wielu form dydaktycznych, w zależności od tematyki zajęć. Wstępem było zawsze zapoznanie wszystkich z okresową wystawą. Zorganizowano ogółem 5 wystaw: Nocni mieszkańcy lasu; Walory przyrodnicze Doliny Cybiny – obszaru Natura 2000 PLH300038; Z biegiem Warty – przyroda i krajobraz; Odpady i niska emisja zagrożeniem dla środowiska; Madagaskar – ginące skarby natury. Autorami tych wystaw byli głównie przyrodnicy i pasjonaci, związani z placówkami naukowymi, m.in. z Uniwersytetem im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, z Polską Akademią Nauk, co dawało gwarancję wysokiego poziomu merytorycznego prezentowanych materiałów. Na warsztatach multimedialnych wykorzystywano nie tylko wystawy tematyczne lecz również prezentacje w PowerPoint, filmy, książki o danej tematyce, eksponaty żywe i martwe oraz inne pomoce naukowo-dydaktyczne. Cieszyły się one dużym zainteresowaniem wśród dzieci i młodzieży a także nauczycieli. Poruszano zagadnienia, które nie są ujęte w programach szkolnych, a są bardzo ważne z przyrodniczego i gospodarczego punktu widzenia. Zajęcia multimedialne prowadzone były przez specjalistów z danej dziedziny wiedzy, głównie pracowników naukowych. Zrealizowano łącznie 40 godzin zajęć multimedialnych dla 430 uczniów z terenu Wielkopolski i Poznania.

3). Warsztaty terenowe. Prowadzono je nad małymi zbiornikami wodnymi i/lub obszarach leśnych w ramach 3 godzin zajęć, dla całych klas lub podobnej wielkości grup dzieci/młodzieży – od 15 do 27 osób (Poznań, Środa Wlkp., Trzemeszka, Koziegłowy). Dotyczyły one bioróżnorodności całego ekosystemu, ochrony występujących tam roślin i zwierząt, problemów związanych z antropopresją, szczególnie z przejawami zanieczyszczenia lub degradacji. Uczniowie podzieleni na grupy mogli realizować różne tematy. W przypadku lasu były to: drzewa i krzewy, rośliny zielne, ptaki, pozostałe zwierzęta, grzyby, a zbiornika wodnego: rośliny wodne i bagienne, fauna toni wodnej, fauna osadów dennych, ptaki oraz jakość wody. Każda z grup uczniów wyposażona była w niezbędne pomoce dydaktyczne (przyrządy do zbierania i przeglądania zebranego materiału oraz oceny wyników pracy, książki, lupy, kredki, papier itd.) Łącznie zrealizowano 60 godzin zajęć terenowych dla 404 uczestników z Wielkopolski i Poznania. Zajęcia prowadzone były przez doświadczonych przyrodników, gwarantujących wysoką jakość zajęć pod względem merytorycznym

Ogółem w zajęciach interaktywnych, multimedialnych i terenowych wzięło udział 1041 dzieci i młodzieży szkolnej. W niniejszym projekcie, na zakończenie każdego zajęcia, organizowano quizy z nagrodami książkowymi dla zwycięzców i najbardziej aktywnych uczniów. Nagrody książkowe o tematyce przyrodniczej jak również inne niezbędne pomoce dydaktyczne były zakupione w ramach otrzymanej dotacji. Uczestnicy zajęć i nauczyciele byli każdorazowo informowani o źródłach otrzymanych dotacji.

Ogólny koszt projektu wyniósł 36 390,58 zł, z czego uzyskane dofinansowanie na środki kwalifikowalne z WFOŚiGW wynosiło 48,91%, z Urzędu Miasta 48,59% i 2,50% ze środków własnych FBE. Zadanie realizowano od 10 maja do 30 listopada 2016 roku.

2. Konkurs fotograficzny – Zagrożenie i ochrona środowiska przed odpadami

Konkurs fotograficzny skierowany był do dzieci i młodzieży ze szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych Wielkopolski. Cieszył się bardzo dużym zainteresowaniem. Dotyczył on różnorodnych zagrożeń oraz działań promujących ochronę środowiska przed różnego rodzaju odpadami, Konkurs miał duży walor edukacyjny dla młodzieży szkolnej przez inspirację jej do poznawania stanu środowiska, jego zagrożenia oraz potrzeby ochrony.

Przedsięwzięcie to składało się z 2 części. Jedna część zadania publicznego była dotowana ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, a druga ze środków budżetowych Miasta Poznania. Konkurs fotograficzny zorganizowano dla 20 szkół, w tym dla 10 z miasta Poznania i 10 z innych miejscowości w województwie wielkopolskim. Opracowano ulotkę o konkursie fotograficznym n/t zagrożenia i ochrony środowiska przed odpadami, która zawierała informacje o trwaniu konkursu, jego tematyce, przewidzianych nagrodach itd. Była ona szeroko rozkolportowana w wersji elektronicznej (pocztą internetową) do szkół z terenu Wielkopolski a wydrukowana była przekazywana do szkół poznańskich i z terenu województwa, m.in. na targach Eko-Forum. Konkurs fotograficzny składał się z 2 etapów/stopni. I etap szkolny, realizowany był w szkołach pod kierunkiem opiekunów/nauczycieli oraz koordynatora z ramienia Fundacji, a II był zorganizowany w siedzibie Fundacji przez koordynatora przedsięwzięcia.

Szkolni zwycięzcy najlepszych prac fotograficznych, wyłonieni przez jury w I etapie konkursu zostali nagrodzeni książkami o ciekawej tematyce biologicznej, przyrodniczej i ekologicznej. Każda szkoła biorąca udział w konkursie otrzymała po 5 książek, które zakupiono i przekazano szkołom dla zwycięzców konkursu z dotacji WFOŚiGW i ze środków budżetowych Miasta Poznania (łącznie 100 egzemplarzy).

Drugi etap konkursu zorganizowano w siedzibie Fundacji Biblioteka Ekologiczna, która od uczniów Szkół Wielkopolski i Poznania otrzymała 118 prac fotograficznych z I etapu konkursu. Jury oceniło wszystkie prace jako bardzo dobre i dobre. W wyniku analizy stopnia realizacji tematyki konkursu przez jego uczestników oraz walorów artystycznych zdjęć, komisja konkursowa wyłoniła ogółem 20 najlepszych prac, którym przyznano nagrody i wyróżnienia. Były to nagrody rzeczowe - 6 nagród głównych (2 aparaty fotograficzne z kartą pamięci, 2 rowery, 2 tablety) oraz 14 równorzędnych wyróżnień (7 kamer z kartami pamięci, 7 słuchawek bezprzewodowych. Zakupione one zostały dzięki uzyskanemu wsparciu finansowemu z WFOŚiGW i Miasta Poznania. Fundacja Biblioteka Ekologiczna na podsumowanie konkursu zorganizowała 2 wystawy z wernisażami, na które zaprosiła uczniów nagrodzonych, wyróżnionych i biorących udział w I i II etapie konkursu, ich nauczycieli/opiekunów wraz z dyrekcją oraz zainteresowane jednostki. Na wystawach zaprezentowano wszystkie prace, które napłynęły do II etapu konkursu, z odpowiednim wyeksponowaniem fotografii nagrodzonych i wyróżnionych. W ramach otrzymanych dotacji oraz środków własnych Fundacja na zorganizowanie i przygotowanie wystaw zakupiła niezbędne materiały (m.in. antyramy, papier, toner), przygotowała i opracowała zaproszenia na wystawy, materiały informacyjne, ulotki. Wystawy prac są dalej eksponowane w szkołach, także w siedzibie Fundacji. Nagrodzone zdjęcia z II etapu konkursu i

otwarcia wystawy znajdują się na stronie internetowej Fundacji i na Facebooku. Mogą też być wykorzystywane w przyszłych publikacjach Fundacji itp.

Ogólny koszt projektu (środki kwalifikowane) wyniósł 15 906,81 zł, z czego uzyskane dofinansowanie z WFOŚiGW wynosiło 49,66%, ze środków budżetowych Miasta Poznania 49,08% i 1,26% ze środków własnych FBE. Uczestnicy konkursu (około 600) zostali poinformowani o dotacji otrzymanej ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu oraz Miasta Poznania. Zadanie realizowano było od 10 maja do 30 listopada 2016 roku.

II. Projekty sfinansowane wyłącznie ze środków budżetowych Miasta Poznania

1. II Poznański Piknik Przyrodniczy – okaż kulturę, chroń naturę

W ramach tego przedsięwzięcia Fundacja BE zorganizowała na terenie Starego ZOO w Poznaniu II Poznański Piknik Przyrodniczy, który odbył się 27.08.2016 roku. Przy realizacji tego zadania współpracowano z 4 podmiotami: Poznańskim Ogrodem Zoologicznym, Fundacją Dziupla Inicjatyw Przyrodniczych, Fundacją „Zagrajmy” oraz sklepem z materiałami do rękodziela – Margus. Do celów informacyjnych przygotowano ulotkę o mającym się odbyć pikniku, zakupiono banery reklamowe typu roll-up i umieszczono je na terenie Poznańskiego Ogrodu Zoologicznego. Na potrzeby pikniku zakupiono m.in. materiały szkolne (papier, kredki, pisaki, tusz) i plastyczne (różne materiały dekoracyjne i ozdobne) służące do wyposażenia stoisk oraz przygotowania różnych gier i zabaw, zestaw nagród, w tym gry planszowe i książki, które były rozdawane zwycięzcom quizów wiedzy przyrodniczej w czasie trwania pikniku. Na Piknik przygotowano 12 stoisk edukacyjnych, na których uczestnicy rozpoznawali podstawowe gatunki zwierząt i roślin, poznawali ich biologię i ekologię, nabywali umiejętności obserwacji przyrody. Powyższe cele realizowano przy pomocy tematycznych atrakcji, jak: tajemnice budowy ciała człowieka (przy pomocy modelu); tropy zwierząt (odlewy tropów zwierząt); puzzle; zagadki przyrodnicze (znajomość gatunków zwierząt); czy masz sokoli wzrok? (rzut do celu woreczkiem); skrzynka z niespodzianką (poznawanie przyrody przez dotyk); ptasie rewelacje (znajomość biologii i ekologii polskich ptaków); kącik artystyczny; przyrodnicze gry planszowe; quiz wiedzy przyrodniczej; malowanie twarzy oraz zbiórka baterii i drobnych elektrośmieci. Poszczególne zajęcia prowadzono zgodnie z tematyką stoisk edukacyjnych.

II Poznański Piknik Przyrodniczy trwał 6 godzin, wzięły w nim udział 203 rodziny, a najaktywniejszym uczestnikom Pikniku, którzy brali udział w zorganizowanym quizie, wręczano atrakcyjne gry planszowe i ciekawe książki o przyrodniczej tematyce. Dzięki temu zrealizowano główny cel, którym było podniesienie świadomości ekologicznej i kształtowanie postaw przyjaznych środowisku. W trakcie trwania Pikniku powiadamiano o dotacji otrzymanej na te cele ze środków budżetowych Miasta Poznania. Zadanie realizowano od 01 czerwca do 30 września 2016 roku, na które ze środków budżetowych Miasta Poznania otrzymano dotację w kwocie 6 950,00 zł.

2. Akwarium słodkowodne przykładem źródła wiedzy dla młodzieży szkolnej na temat życia zbiorników wodnych

Projekt był kierowany głównie do najmłodszych uczniów szkół podstawowych miasta Poznania. W ramach tego zadania opracowano i wydrukowano broszurę w ilości 250 sztuk w pełnym kolorze i twardej oprawie, formatu B5. Opracowana ona została przez specjalistę przyrodnika. Zawarto w niej podstawowe informacje o funkcjonowaniu zbiorników wodnych, ekologii środowisk wodnych i

urządzaniu akwarium w szkole. Zakupiono także 10 akwariów słodkowodnych o pojemności 54 l, z pełnym wyposażeniem, zawierającym moduły oświetleniowe, filtr wewnętrzny, żwir itd. Zostały one zasiedlone organizmami przeniesionymi z naturalnych ekosystemów wodnych. Proste w pielęgnacji akwarium jest doskonałym narzędziem dydaktycznym, rozbudzającym ciekawość świata podwodnego. W szkołach wykładowca przeprowadzał warsztaty n/t organizmów zasiedlających zbiorniki wodne, połączone z pokazami eksperymentów wykorzystujących akwarium. W ramach zajęć uczniowie uczestniczący w warsztatach otrzymywali bezpłatnie broszury. Łącznie odbyło się 60 godzin zajęć w 10 szkołach. Wyposażone akwaria w sprzęt oraz zasiedlone słodkowodnymi organizmami roślinnymi (rzęsa, osoka aloesowata, pływacz zwyczajny) i zwierzęcymi (małże, błotniarki stawowe, zatoczki rogowe, rozwielitki, stułbie), bez ponoszonych kosztów przez szkoły, pozostały w tych jednostkach. Pokaz eksperymentów z wykorzystaniem akwarium słodkowodnego rozbudził chęć poznawania przyrody u dzieci i młodzieży szkolnej, a dodatkowo ułatwił pracę nauczycielom, podczas prowadzenia kolejnych lekcji z tego zakresu. Szkoły, w których prowadzono zajęcia warsztatowe informowano zawsze o finansowaniu zadania publicznego ze środków budżetowych Miasta Poznania. Na materiałach związanych z zadaniem, umieszczono logo Miasta Poznania z informacją o otrzymanej dotacji.

Fundacja BE na realizację projektu (10.05.2016 – 15.11.2016) pn. „Akwarium słodkowodne przykładem źródła wiedzy dla młodzieży szkolnej na temat życia zbiorników wodnych” otrzymała ze środków budżetowych Miasta Poznania dofinansowanie w kwocie 11 000,00 zł.

3. Film pt. „W dolinach Bogdanki i Kamionki czyli opowieść o przyrodzie i jej zagrożeniach”

Na realizację projektu składało się opracowanie i przygotowanie scenariusza filmu, jego reżyseria, wykonanie i opracowanie materiału zdjęciowego, montaż filmu, wykonanie 500 sztuk płyt DVD z wyprodukowanym filmem oraz jego emisja w WTK Poznań. Ważna jest tematyka filmu, która jest zgodna z obowiązującymi ramami programowymi szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych w zakresie bioróżnorodności, ekologii i ochrony środowiska. Opowieść o przyrodzie i zagrożeniach doliny Bogdanki i Kamionki ujęto w 2 odcinkach po ok. 20 min. każdy: „W wodzie” i „Na brzegu”. Zaprezentowano ostoje bioróżnorodności występujące w dolinach dwu rzek przepływających przez liczne drobne zbiorniki wodne, cenne ekosystemy leśne, łąki, tereny podmokłe itp. Materiał zdjęciowy prezentował liczne skarby przyrodnicze: rzadkie gatunki flory i fauny, występujące zarówno w korytach rzecznych, jak i w dolinach zajmowanych przez różnorodne siedliska przyrodnicze. W filmie zwrócono szczególną uwagę na główne zagrożenia tych miejsc ze strony antropopresji, m.in. w postaci przekształcenia koryta i zmiany zagospodarowania zlewni rzek, dopływu ścieków deszczowych itp. Podano też informacje na temat podjętej ochrony tych obszarów.

Film zrealizowany został przez profesjonalnych filmowców, którzy mają doświadczenie w produkcji filmów edukacyjnych i przyrodniczych, przy wsparciu profesjonalnych przyrodników (scenariusz, konsultacje). W treści filmu jest informacja o sfinansowaniu zadania ze środków budżetowych Miasta Poznania, a link do niego zamieszczono na stronie Fundacji i Facebooku. Płytki DVD z filmem są przekazywane bezpłatnie szkołom w Poznaniu. Będzie on też wykorzystywany w trakcie zajęć z ochrony środowiska w ramach działalności statutowej Fundacji, związanej z edukacją dzieci i młodzieży szkolnej, uwrażliwiając je na piękno i bogactwo przyrody a także grożące zagrożenia tych terenów ze strony silnej antropopresji.

Fundacja na realizację filmu pt. „W dolinach Bogdanki i Kamionki czyli opowieść o przyrodzie i jej zagrożeniach” (10.05.2016 – 15.11.2016) otrzymała ze środków budżetowych Miasta Poznania dofinansowanie w kwocie 23 250,00 zł, zgodnie z umową nr OS-IV.526.6.2016.

4. Na ratunek małżom. Część II

Projekt stanowił kontynuację zadania realizowanego w roku 2012, którego celem było uwrażliwienie dzieci i młodzieży szkolnej na problemy ochrony przyrody i środowiska, zwrócenie szczególnej uwagi na ochronę i zabezpieczenie życia zwierząt, a przy tym również na przekształcone przez człowieka środowisko i potrzebę jego ochrony oraz zrównoważonego wykorzystania. Cel ten został w dużym stopniu zrealizowany przez młodzież szkolną w trakcie wykonywania prac w terenie, związanych z zapewnieniem małżom warunków niezbędnych do życia. Wiazało się ze zbieraniem małży przez dzieci i młodzież szkolną z odstawianego się dna Zbiornika Maltańskiego w trakcie jego kolejnego opróżniania. Małże były dalej przewożone do wyżej położonych zbiorników wodnych na rzece Cybinie. Informacje o realizacji zadania były umieszczone na stronie internetowej Fundacji i Facebook, a także szeroko rozpropagowane w szkołach z terenu Poznania poprzez przygotowane ulotki o akcji ratowania małży. W akcji wzięło udział łącznie 10 klas, czyli 213 uczniów wraz z opiekunami szkolnymi i zapewnionymi przez Fundację. Najbardziej aktywni uczestnicy zadania, każdego dnia zbierania małży, otrzymywali nagrody książkowe, ufundowane przez Fundację, a na zakończenie wszyscy dostali ciepły posiłek regeneracyjny. Włączenie w organizację zadania także nauczycieli szkolnych, pozwoliło na sprawniejsze zorganizowanie akcji. Poznawcza i umiejętna praca w zespole pozwoliła uczniom wnikliwiej spojrzeć na środowisko życia zwierząt oraz poznać praktyczny wymiar przedsięwzięcia tj. wpływu małży na proces samooczyszczania się wód, o czym byli informowani podczas zbierania małży przez opiekunów zapewnionych przez Fundację.

Akcja przenoszenia małży trwała 2 tygodnie i uzależniona była od tempa spuszczenia wody ze Zbiornika Maltańskiego. Dzieci i młodzież zebrała około 1 tony małży *Bivalvia*, które znalazły nowe środowiska życia w zbiornikach położonych powyżej Zbiornika Maltańskiego. Dzięki temu wiosną planktonowe ich larwy spłyną ponownie do Małty, dając początek nowej ich populacji. Całością zadania kierowała 1 osoba, przy współpracy z członkami Zarządu Fundacji, 2 wykładowcami i członkami Koła Naukowego Przyrodników na Wydziale Biologii UAM w Poznaniu. Fundacja otrzymała zezwolenie od Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska na ręczne zbieranie objętej ochroną gatunkową szczeżui wielkiej z osuszanego dna Jeziora Maltańskiego, pod nadzorem pracowników FBE. Podczas realizacji zadania (05.09.2016 – 30.11.2016) poinformowano uczestników i upubliczniono informację, że zadanie jest finansowane z budżetu Miasta Poznania. Na całość zadania Fundacja otrzymała 9 140,00 zł.

III. Działalność gospodarcza

1. Rekultywacja, poprawa i stabilizacja jakości wód jezior: Strzeszyńskiego i Rusalka – reintrodukcja ramienic do Jeziora Strzeszyńskiego

Projekt jest kontynuacją zadania realizowanego w roku 2014. Dotyczy on ponownego wprowadzenia ramienic do Jeziora Strzeszyńskiego. Rośliny te spełniają bardzo ważną rolę w ekosystemie jeziornym, przeciwdziałając rozwojowi fitoplanktonu, w wyniku konkurencji o związki

biogenne oraz wydzielania metabolitów, stanowiących związki algistatyczne. Fundacja otrzymała zezwolenie na reintrodukcję ramienic, wydane przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu. Zgodnie z zezwoleniem Fundacja dokonała reintrodukcji ramienic do Jeziora Strzeszyńskiego. Były to dwa gatunki ramienic, objęte częściową ochroną prawną w myśl Rozporządzenia Ministra Środowiska z 2014 r.: ramienica omszona *Chara tomentosa* i ramienica kosmata *Chara hispida*. Okazy obydwu gatunków pobrano z Jeziora Turostowskiego w gminie Kiszkowo, gdyż zajmują tam one rozległe powierzchnie litoralu. Pobranie tych okazów z powierzchni ok 30 m² wzdłuż plaży, stanowiącej znikomą część występujących tam populacji, nie ma znaczenia dla zachowania tych gatunków w Jeziorze Turostowskim. Zgodnie z założeniami ramienice z Jeziora Turostowskiego pobrano ręcznie oraz korzystając z kotwiczki, przewieziono w specjalnych pojemnikach z wodą jeziorną nad Jezioro Strzeszyńskie, gdzie zostały one wsadzone w litoralu jeziora za pasem oczeretów, przy głębokości wody 1,0-3,0 m. Ramienice sadzono korzystając z pomocy pletwonurka w niewielkich kępach o średnicy 20-30 cm, mocując je w dzień by uniemożliwić ich wypłynięcie lub wyrwanie przez prądy wody. Dwadzieścia kęp o nieco większej średnicy (ok. 0,5 m) zabezpieczono przed ew. zjadaniem i niszczeniem przez ryby i/lub ptactwo wodne, przykrywając je ażurowymi koszami metalowymi, przytwierdzonymi silnie do podłoża, w sposób uniemożliwiający ich przesuwanie się. Kosze te rozmieszczono mniej więcej równomiernie dookoła prawie całej linii brzegowej (za wyjątkiem brzegu od strony plaż i kąpielisk), na tej samej głębokości co pozostałe kępki ramienic. Planuje się monitorowanie stanu ramienic pod koszami wiosną 2017 roku. Całkowity koszt zadania w kwocie 36 000 zł został pokryty przez Wydział Ochrony Środowiska Urzędu Miasta Poznania.

2. Opinia pt. „Jakość wody i osadów dennych Zbiornika Maltańskiego w 2016 r. oraz zalecenia związane ze spuszczeniem wody i ponownym napełnianiem zbiornika.

Opinia autorstwa: R. Gołdyn, R. Dondajewska, A. Kozak, K. Kowalczevska-Madura opracowana została przez pracowników Zakładu Ochrony Wód UAM w Poznaniu. Wskazali oni na złą jakość wody (wielogatunkowy zakwit wody, wysoka zawartość związków mineralnych) i zróżnicowany skład związków mineralnych oraz organicznych, występowanie deficytów tlenowych w osadach dennych Zbiornika Maltańskiego w roku 2016. Autorzy zalecali m.in. wykoszenie roślinności szuwarowej, szczególnie trzciny i pałki wąskolistnej (wytwarzają dużą biomasę) po spuszczeniu wody z Malty. Także zwrócili uwagę na zbiór małży w tym okresie i przetransportowanie ich do zbiorników (stawów), położonych powyżej Malty (p.poz.I.4). Koszt opracowania: 1 950 zł, pokrył Poznański Ośrodek Sportu i Rekreacji – Miasto Poznań. Realizacja: 17.10.2016 – 31.10.2016.

3. ZIELONO MI

Spotkanie edukacyjne z zakresu ochrony przyrody i środowiska pod hasłem „ZIELONO MI” odbyło się 23.01.2016. Są to spotkania organizowane od kilku lat w hali sportowej Arena w Poznaniu we współpracy z Ośrodkiem Szkoleniowym „WAGART”. Połączone są one z imprezami kulturalnymi, na których przekazywane są również ciekawe informacje związane z ochroną środowiska. Z ramienia Fundacji wystąpił prezes prof. dr hab. Ryszard Gołdyn z prelekcją o potrzebie rekultywacji jezior poznańskich, przedstawiając także film z tego zakresu, który został zrealizowany w Fundacji na potrzeby edukacyjne. Odbył się także koncert grupy ENEJ. Zarząd Fundacji otrzymał od WAGART-u

zaproszenia do rozprawienia wśród osób zaangażowanych w działalność na rzecz ochrony środowiska i ekologii. W seminarium wzięło udział ponad 5 tysięcy mieszkańców Wielkopolski. Spotkania takie znacznie poszerzają działania proekologiczne związane z edukacją społeczeństwa na terenie województwa wielkopolskiego. Na jej organizację WAGART przekazał Fundacji kwotę w wysokości 5000 zł.

IV. Inne projekty i działania

1. Fundusze europejskie dla zrównoważonego rozwoju w regionach - fundusze dla województwa wielkopolskiego

Fundacja i Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć 15 stycznia 2016 roku, w sali im. K. Marcinkowskiego Urzędu Wielkopolskiego w Poznaniu zorganizowały debatę, która stanowiła część projektu „Fundusze europejskie dla zrównoważonego rozwoju w regionach”, realizowanego w ramach programu Obywatele dla Demokracji, finansowanego z Funduszy EOG. Celem projektu jest pełniejsza realizacja zasady zrównoważonego rozwoju w programowaniu funduszy europejskich w okresie budżetowym 2014-2020, dzięki zwiększeniu udziału w tym procesie pozarządowych organizacji ekologicznych i obywateli na szczeblu regionalnym. Podczas debaty zaprezentowano i dyskutowano nad raportem analizującym i oceniającym zapisy dokumentów uszczegóławiających do Regionalnych Programów Operacyjnych 2014-2020 dla województwa wielkopolskiego, w takich obszarach jak ochrona przyrody, adaptacja do zmian klimatu, transport, gospodarka odpadami oraz energetyka i OZE, a także uwzględnieniem realizacji zasady zrównoważonego rozwoju. Strona samorządowa zaprezentowała aktualny kształt dokumentów uszczegóławiających oraz stan procesu wdrażania RPO. Udział w debacie wzięli przedstawiciele Polskiej Zielonej Sieci z Warszawy, Wrocławia, Fundacji Biblioteka Ekologiczna, wielu organizacji pozarządowych z wielkopolski oraz reprezentanci Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego – Departamentu Polityki Regionalnej i Departamentu Wdrażania Programu Regionalnego a także Komitetu Monitorującego RPO 2014-2020.

2. Projekt „Na straży drzew”, w ramach programu Obywatele dla Demokracji, finansowanego z Funduszy EOG – Współpraca z Fundacją EkoRozwój z Wrocławia

Fundacja razem z Dyrekcją Ogrodu Botanicznego UAM w Poznaniu 16 marca w Pawilonie Ekspozycyjno-Dydaktycznym OB UAM zorganizowała spotkanie pod hasłem „Na straży drzew”, którego celem była identyfikacja problemów i barier w realnej ochronie drzew w miastach, poszukiwanie inspirujących, możliwych do wykorzystania przykładów do powielenia, nawiązanie współpracy pomiędzy środowiskiem aktywistów i urzędników, wzmocnienie kooperacji pomiędzy organizacjami prowadzącymi działania strażnicze. Spotkanie poprowadzili przedstawiciele Fundacji EkoRozwoju z Wrocławia, autorzy raportu z ogólnopolskiego monitoringu standardów zarządzania drzewami w miastach, wykonanego w ramach projektu finansowanego ze środków EOG w ramach programu Obywatele dla Demokracji. Potrzebujemy dobrych rozwiązań chroniących drzewa, dobrych standardów informowania mieszkańców o losach drzew, włączania ich w podejmowane decyzje, współpracy w zakresie monitorowania drzew i zarządzania terenami zielonymi. Zwłaszcza, że wiele drzew jest niepotrzebnie wycinanych, liczne są dewastowane i oszpecane, a zieleń ustępuje miejsca asfaltowi i betonowi. Uczestnicy spotkania otrzymali Raport z ogólnopolskiego monitoringu

standardów zarządzania drzewami w miastach oraz poradnik „Drzewa w krajobrazie – podręcznik praktyka”.

3. Targi edukacyjne

Fundacja uczestniczyła w Eko-Forum w ramach XX Targów Edukacyjnych, które odbyły się w dniach od 18 do 20.03.2016. Na swoim stoisku prezentowała profil działalności Fundacji, pomoce dydaktyczne, wystawę fotograficzną ilustrującą gatunki chronione i zagrożone flory i fauny na terenach wielkopolski, wręczała dzieciom kolorowe książeczki „Nasze środowisko” – śmieci czyli odpady, lasy, hałas, światło i dźwięki, wydane przez FBE. Dzieci poznawały również tropy zwierząt (koty, sarny, wilki itd.) i wykonywały ich odlewy. W trakcie targów, przy naszym udziale, odbywał się co godzinę Wielki Konkurs pt. „Zielone pieczętki”, dla dzieci i młodzieży odwiedzających targi, w którego organizację włączyła się Fundacja. Dzieci otrzymywały różne nagrody książkowe i rzeczowe. Fundacja jako nagrody ufundowała 60 egzemplarzy książki pt. „Chrońmy europejskie żaby” (autor Leszek Berger, wydaw. FBE). Stoisko FBE na Targach odwiedziło ponad 2000 dzieci i młodzieży z rodzicami i opiekunami. Fundacja była współudziałowcem tej edycji Targów Edukacyjnych „Eko Forum – razem dla środowiska”, organizowanej przez Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego. Brało w niej udział 25 wystawców (w tym FBE) – instytucje państwowe, samorządowe, organizacje pozarządowe i inne podmioty, których statutowymi zadaniami są m.in. ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego, promocja zrównoważonego rozwoju, aktywna pozaszkolna edukacja przyrodnicza. W czasie trwania targów Fundacja nawiązywała kontakty ze szkołami z regionu Wielkopolski w celu włączania szkół do udziału w realizowanych projektach edukacyjno-ekologicznych. Możliwość prezentacji działalności Fundacji oraz pawilon uzyskano bezpłatnie od organizatora (Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego), który na organizację Eko Forum uzyskał dofinansowanie Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu.

4. Wielkopolski Dzień Ochrony Środowiska w Poznaniu

Wielkopolski Dzień Ochrony Środowiska odbył się po raz kolejny w Ogrodzie Botanicznym w Poznaniu, 5 czerwca 2016 r. Jego głównymi organizatorami byli: Stowarzyszenie Centrum Promocji Ekorozwoju, Ogród Botaniczny UAM i Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego. Organizatorem wydarzeń w tym dniu była również Fundacja Biblioteka Ekologiczna, która na swoim stoisku zaprezentowała metody ochrony wód oraz organizmy wskaźnikowe wykorzystywane w ochronie wód. W 60 litrowym akwarium słodkowodnym pokazano pospolite gatunki małży z rodzajów *Unio* i *Anodonta*. Na przykładzie skójek i szczeżui pokazano znaczenie filtratorów w ekosystemach jeziornych oraz sposób poruszania się małży. Pod binokulem można było obejrzeć młode osobniki skójkę, a w 20 l akwarium zobaczyć ramienice – ich budowę, jako przykład najwyżej uorganizowanych glonów oraz organizmów wykorzystywanych w rekultywacji wód stojących. Uzupełnieniem ekspozycji był działający model aeratora, wykorzystywany do napowietrzania wód. Podczas trwania imprezy Ogród Botaniczny odwiedziło około 2250 osób. Nasze stoisko cieszyło się dużym zainteresowaniem.

W roku sprawozdawczym Fundacja opracowała Ankiety „Wielkopolska Sieć Edukacji Ekologicznej” dla Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska w Poznaniu, w ramach przedsięwzięcia „Wielkopolska Sieć Edukacji Ekologicznej”. Projekt ten miał na celu zebranie informacji o wszelkich formach edukacji ekologicznej, stałych programach realizowanych przez różne podmioty na terenie naszego województwa oraz w dalszej kolejności wymianę pomiędzy nimi doświadczeń, pomysłów, a także realizację wspólnych projektów. Program „Wielkopolska Sieć Edukacji Ekologicznej” jest elementem Strategii Działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska w Poznaniu na lata 2013-2016 z perspektywą do roku 2020. W ankiecie Fundacja zawarła profil aktywności, realizowane najważniejsze przedsięwzięcia edukacji ekologicznej, wraz z opisem 7 najbardziej znaczących przedsięwzięć.

Fundacja Biblioteka Ekologiczna od 01.07.2016 do 29.07.2016 roku umożliwiła realizację stażu zawodowego oraz profesjonalną opiekę nad absolwentką mgr Karoliną Małecką z Wydziału Biologii UAM w Poznaniu, w ramach projektu dofinansowanego z Funduszy Europejskich „Od teorii do praktyki z Wydziałem Biologii UAM: staże zawodowe dla specjalności nauczycielskiej w środowisku pozaszkolnym”.

Dnia 30 czerwca 2016 roku księgowa Alicja Koczorowicz brała udział w seminarium na temat zmian w prawie i księgowości dla organizacji pozarządowych, zorganizowanym w Centrum Bukowska. 26 lipca 2016 roku uczestniczyła również w szkoleniu Beneficjentów WFOŚiGW pn. „Prawidłowa realizacja umowy”, zorganizowanym w Tarnowie Podgórnym w Hotelu 500, przez WFOŚiGW w Poznaniu. Brała też udział w szkoleniu zorganizowanym przez Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych, Oddział Koordynacji Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi Urzędu Miasta Poznania 08.12.2016 r. nt. „Udzielanie i rozliczanie dotacji z budżetu Miasta Poznania – tryby, dokumenty, zasady po ostatnich zmianach”. Szkolenie miało charakter wykładowo-warsztatowy i finansowane było ze środków Gabinetu Prezydenta Miasta Poznania.

Przez cały okres sprawozdawczy Fundacja, niezależnie od realizowanych projektów, zadań, prowadziła zajęcia dydaktyczne z zakresu ochrony przyrody i środowiska dla dzieci i młodzieży szkolnej różnych grup wiekowych, działalność biurową, przyjmowała korespondencję, nawiązywała kontakty z innymi organizacjami pozarządowymi itd.

Prezes Fundacji - Ryszard Gołdyn
Skarbnik Fundacji - Halina Szyper

Poznań, 31.12.2016